

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (insetate) vsprejema upravništvo in ekspedijca v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 115.

V Ljubljani, v torek 22. maja 1894.

Letnik XXII.

Državni zbor.

Dunaj, 21. maja.

Pošta in brzojav.

Pri teh točkah se je zapisalo devet govornikov proti in sedem — za. Prvi je govoril proti — Polehofer, ki se je posebno potegoval za uradnike tistih poštних uradov, ki niso erarni. Plača naj se jim izboljša, pred vsem naj se jim pa nakloni ob nedeljah več počitka. Vsaj popoldne od jedne naprej naj jim bo popolnoma prosto. Dosedaj morajo delati od jutra do večera.

Drugi govornik dr. Roser je povdarjal, naj bi se poštним ekspeditorjem, konduktarjem, telegrafistkam in manipulankam izboljšala služba. Pri poštni hranilnici se imajo precej boljše. Pošta bi svojim uradnikom vsaj toliko lahko priboljšala. Zanimiva je misel govornikova, naj bi se davki vplačevali po poštni hranilnici, češ, da bi bilo to ljudstvu in davkarjem po godu.

Poštne hranilnice.

Minister Wurmbbrand je povdarjal vspehe poštних hranilnic. Leta 1883 je bilo 7.800.000 gld. hranilnih vlog. Sedaj jih je 28.700.000 gld. Še bolj se razvija promet s čeki od 46 milijonov (l. 1884) do 1255 milijonov v letošnjem letu. Tudi clearingov promet se je povzdignil od 3 do 838 milijonov. Večinoma rabi ta prometna sredstva le srednji stan in vendar se je toliko doseglo. Poštna hranilnica naj se še bolj razširi in naj postane res praktična banka za ljudstvo.

Morda se posreči, da se mej nami in Ogersko osnuje poštnohranilnična zveza. Misel, naj bi se pri poštних hranilnicah plačevali davki, je pametna. Za tem je minister odgovarjal načelniku obrtnega odseka v svojo obrambo, kakor smo včeraj brzojavno poročali.

Dr. Vašaty, ki je govoril za ministrom, ni imel sreče. Po svoji navadi je govoril o vsem možnem: o Taaffeju, o kratenju narodne enakopravnosti, o germanizaciji itd., dokler mu naposled predsednik prepove govoriti.

Poslanec Sokolovski priporoča telefonsko zvezo med Dunajem in Krakovem, ustanovitev poštne filijale v Krakovem ter izraža željo, naj bi se vzlasti nižjim uradnikom in slugam pri pošti izboljšale razmerno slabe plače.

Dr. Ferjančič stavi resolucijo, s katero pozivlje vlado, naj še tekom leta erar sprejme v svojo oskrb poštna urada v Idriji in v Kranju. Poleg tega priporoča, naj se ustanove pošte na Slapu in na progi mej Tolminom in Kobaridom.

Dr. Weigel opozarja, da se ne more zahtevati od manipulank in telegrafistk, da bi od svoje borne plače (1 gld. do 1 gld. 10 kr.) nazaj plačevale v pokojninski zaklad.

Po predlogu Šukljejevem se je potem vsprejel konec debati. Za glavnega govornika proti so izbrali dr. Gessmanna, za pa dr. Mengerja.

Dr. Gessmann je našteval mnogo napak pri poštних in brzojavnih uradih: predolgo se ne nastavljajo izpraznjene višje službe; manipulacijski diurnisti so v jako žalostnem stanju. Zato naj se uvede dve vrsti; ko diurnist napravi preskušnjo, naj se premesti v višjo vrsto z boljšo plačo. Če izboli,

naj se mu ne ustavi plača, in ko dobi stalno službo, naj se mu prejšnje poslovanje vračuna za pokojnino. Za pismonoše in nastavljene poštne služabnike zahteva, naj se jim vredi pokojnina in naj se jim dovoli pristojnost tam, koder so nastavljeni.

Dr. Menger je potrdil upravičene želje Gessmannove; potem je posebno naglašal važnost poštne hranilnice.

Govorila sta še poročevalca dr. Exner in Morsey, ki je posebno zagovarjal misel, naj se razvije poštna hranilnica v veliko državno banko, ki naj bi prevrgla sedanji napačni sestav, po katerem upravljajo denar samo dobičkaželjne delniške družbe.

Pri glasovanju sta se obe točki z odsekovimi resolucijami vsprejeli.

Državne železnice.

Govornikov se je pri tem poglavju oglasilo 17 proti (mej njimi dr. Ferjančič) in 21 za (mej njimi Šuklje, Robič in Klun).

Prvi govornik Kaftan je najpreje priporočal več lokalnih železnic za južne Čehe in razlagal ministru, kakšne naj bodo tercijerne železnice. Zanimivo je v njegovem govoru, da je pokazal, kako škodljiv je kartel velikih obrtnikov z železom. Sine so predrage in tovarne za železnične vozove, ki morajo kupovati tako drago železo, ne morejo več spečati svojih izdelkov v Rusijo in na vzhod, ker so predragi. — Da imajo avstrijske državne železnice 25 milijonov primanjkljeja, je jako pomenljiv dokaz, da je treba temeljite preosnove. Zahteva, naj se še jeden tir napravi iz Prage do Tabora in naj se češka zapadna železnica podržavi.

Kraus govori za njim, naj se podaljša železnica Dunaj-Aspang do Hartberga, kar bi bilo največjega pomena za severno-zapadni Štajer.

Petindvajsetletnica šolskih postav.

Iz Celovca, dne 20. maja.

„Leges abominabiles!“ — S tema kratkima besedama označil je Pij IX. blagega spomina naše brezverske šolske postave! In take so ostale te postave, ki so povzročile med ljudstvom vže neizmerno gorjé, ki so ga daleč odtujile od Bogá, do naših dnij! Gorjé so prinesle ljudstvu, ki zdihuje pod bremenom, ki mu jih nalaga šola, ki bridko toži, kako šola, ki se je odtegnila vplivu cerkve in živega krščanstva, ne vodi mladine do pravega cilja, marveč jo vedno bolj oddaljuje od njega!

Vstvarili so nam šolske postave nemški liberalci, veselijo se njenih uspehov jedino le pod vplivom židovskega framasonstva stoječi liberalci, slavijo šolske postave jedino le liberalci, — a to le prejasno priča, kaj pomenjajo šolske naše postave za nas katoličane in Slovane!

Liberalci smatrajo šolski zakon za svojo pridobitev, oni ga za to glasno proslavljajo kot „noli me tangere“ liberalizma kot pravo pravcato „nemško posest!“ Ne čudimo se zato, — čudili bi se, ko bi se ne bilo tako zgodilo, — da so se zbrali i koroški liberalni velmožje, na čelu jim naše povsem liberalno učiteljstvo, da slavé svojo pridobitev, petindvajsetletnico šolskih postav! Storili so to

vkljubo koalicii morda prav z namenom, da svetu dokažejo, da so oni gospodarji situaciji!

Tedaj, zbrali so se naši koroški učitelji (menda jih je prišlo 300) s svojimi liberalnimi prijatelji in sodrugi na binkoštni ponedeljek dne 14ega maja v Celovcu, v takozvanem „wappensaalu“ deželne hiše na shod. Mestni zastop je mesto okinčal z zastavami, zlasti na novem trgu.

Zastave so se razobesile v ponedeljek. Opoludne sem šel gledat, koliko in kakšnih je! Pa glej z največjo skrbjo sem zasačil jedno reci: jedno avstrijsko zastavo! In še te ni razobesil mestni odbor, marveč neki šolski vodja. Mestni zastop ni razobesil niti jedne cesarske zastave. Pač pa je razobesil na novem trgu sedem velikih frankfurtaric!! Poleg kipa cesarice Marije Terezije sta vihrali — dve frankfurtarici!! Niti poleg tega kipa niso trpeli cesarskih zastav, — ali pa teh na magistratu sploh nimaje?! Celovski mestni zastop nima prostora, da bi razobesil cesarske zastave, ko se praznuje avstrijska postava — to dejstvo dosti jasno kaže, kak duh vlada v naših mogotcih, za kaj se v nemajo koroški učitelji! Kam jadramo?

Proti večeru razobesilo se je še nekaj zastav pa le pri nekaterih gostilnab. Bilo je precej frankfurtaric, pa i nekaj cesarskih. Svojo hišo je na ta način okinčal tudi vodja mestne šole (tudi s cesarsko) deželni glavar (tudi s cesarsko) in „Praeparandenheim“ (brez cesarske). Omeniti pa moram, da so listi prej rotili meščane, naj razobesijo čim več zastav in tako pokažejo, kako gorijo za novodobno brezversko šolo in „fortšrit“, ki ga rodi ta šola. — Da sodimo po razobešenih zastavah, gorijo tedaj za sedanjo šolo: 1. Učitelji; 2. Mestni zastop; 3. Deželni glavar; 4. Gostilničarji (!) — 5. Ljudstvo pa teh zakonov ne mara, ker mu ne hasnejo!

V „wappensaalu“ zbralo se je neki precej občinstvo. Bil je tam dež. glavar, dež. šolski svet na čelu mu nadzornik dr. J. Gobanc, mestni odborniki in druge liberalne korifeje! Povabljen je bil posebej tudi dež. predsednik, ki pa ni prišel. V imenu učiteljske zveze je pozdravil došlece njen načelnik Ruckgaber v imenu mesta pa z navadnimi frazami podžupan Neuner. Župan dr. Posch se je bil, ker uživa tudi duhovski kruh, odtegnil vsej komediji s tem, da se je šel v Karlovevare „zdravit.“

Slavnostni govornik Hugon Moro, ki zna tako ljubko pobijati („zermalmen“) Slovence je malone zamudil vso slavnost in slavno občinstvo je moralo nekaj časa čakati, da je došel na govorniški oder, od koder se je potem v hitrem in polnem toku vliil nad glave poslušalcev deroč potok — praznih public!

Gola fraza in prazna publicia — tako se kratko označuje slavnostni govor; nasprotni listi ga seve po svojem hvalijo kot pravi umotvor. Kdor mora prebirati redno te liste (nehvaležen posel!) se navadi nakopičenim budalostim, a odkritosrečno rečem, da je Moro z „mojsterskim“ svojim govorom daleč prekosil te liste. Združiti toliko public v jedno celoto in jo navdušeno prebrati, kakor je storil imenovani gospod, je pač — mojstersko delo! Da je pri tem „resnico“ zajemal le iz kalnih liberalnih virov, da je skrajno pretiraval na vse strani, zdihovaj

1126

v 8 gld., in pa 12, urni nedeljski počitek. Zato so pa povišali ceno kruha, za kar jih je kaznoval magistrat.

Krakov, 21. maja. Včeraj se je na tukajšnjem sprehajališču razletela petarda. Ker je bila petarda kaj primitivno narejena, ni napravila nobene škode. Sodi se, da je bila le pač kazni vredna šala. Policija išče prouzročitelje.

Budimpešta, 21. maja. Ministerski predsednik Wekerle je danes v zbornici poslancev še naglašal, da vlada se drži svojega stališča, ker je večina zbornice poslancev, ki je pravi izraz narodnega mnenja, se izrekla za obvezni civilni zakon, ter je večina nezavisnih članov zbornice velikašev tudi glasovala v tem zmislu in ker se v zbornici velikašev ni nikdo oglasil za zasilni civilni zakon. Na razpust parlamenta on ne misli, ker je prepričan, da sedanji državni zbor izraža pravo mnenje narodovo. On zavrača očitjanja, kakor bi vlada bila v kaki zvezi s poslednjimi uličnimi demonstracijami. Potem je polemizoval proti grofu Szaparyju. Učni minister je opomnil, da on svojega ukaza o naznanjanju krstov ni bil izdal, ker je hotel boj, temveč je le mislil narediti mir. Prvosodni minister je pa naglašal, da se je civilni zakon povsod dobro obnesel, kjer se je vpeljal, ker tudi cerkvi bolj ugaja kakor fakultativen. Potem je bilo glasovanje. Najprej se je zavrnel Apponyjev predlog o zasilnem civilnem zakonu. Ravno tako tudi Polonyjev predlog, da naj se odpravi gospodarska zbornica. Vladna predloga se je potem vsprejela z 276 proti 104 glasom.

Kološ, 21. maja. V pravdi proti Rumunom je neki sodnik očital zatožencem, da hočejo krivdo izvriniti na nekoga odsotnega. Zatoženci temu oporekajo, Corianu zahteva, da se povabi več prič, mej drugimi minister Szilagy.

Pariz, 21. maja. „Temps“ piše, da je sedaj, ko si Bolgarija prizadeva, da po ovinku ofenzivne in defenzivne zveze od Turčije dobi nezavisnost in se stvari vedno bolj mešajo v Srbiji, jako veselo, da se velevlasti, ki imata balkanski polotok po svojih močeh v svoji oblasti, zblížujeta s trgovskim sporazumljenjem. List misli trgovsko pogodbo mej Rusijo in Avstrijo.

Berlin, 21. maja. Deželno sodišče obsodilo je dr. Gumploviča iz Gradca in mehanika Wiesenthala v devetmesečno oziroma trimesečno ječo zaradi hujskajočih govorov na shodih brezposelskih zidarskih pomočnikov.

Rim, 21. maja. Vojni budget je zbornica vsprejela z 229 proti 98 glasom in začela generalno debato o vladnih finančnih predlogah.

Barcelona, 21. maja. Štiri na smrt obsojene anarhiste so danes zjutraj ustrelili v rovih utrdbe na Montjuchu.

Novi York, 21. maja. Mesti Tyrone in Helidaysburg v Pennsylvaniji sta preplavljeni. Prebivalci imajo veliko škodo. Reka Lunialo je izstopila. V Poststaadenu je voda v hišah do družega nadstropja. Več mostov je podrla. Bati se je še daljše škode.

4odstotna zastavna pisma gališkega zemljiško-kreditnega društva. Pri močnem razvoju potrebe nalaganja pride v poštev vsaka prednost, katero ima kak papir prve vrste proti drugim enakovrednim papirjem. Vsled

tega se je v majski zapadli dobi močno popraševalo po zastavnih pismih gališkega zemljiško-kreditnega društva. Ta zastavna pisma imajo vse prednosti naših najboljših nalaganjskih papirjev in dajejo proti temu v kurzu malo ugodnost, ki je pri večjem nakupovanju takega pomena, ki se ne sme prezirati. Živo popraševanje po teh zastavnih pismih dokazuje, da so se gališki zemljiško-kreditni papirji polagoma priljubili v vseh kapitalističnih krogih. 271 (3)

Umrlj so:

19. maja. Andrej Kogaj, delavec, 81 let, Kravja dolina št. 11, marasmus senilis.

20. maja. Stanko Kavčič, drž. pravdnika namestnika sin, 10 let, Resljeva cesta 9, jetika. — Marija Čop, sprevednika hči, 1 uro, sv. Petra cesta 65, oslabljenje.

Tujci.

17. maja.

Pri **Sonu**: Mayer, Kostner, Schaupp, Grossmann, Fischer, Miksche z Dunaja. — Pfaun z Reke. — Taaks iz Bremena. — Nather, Hollaus, Hanel iz Olomuca. — Plachky iz Brna. — Desenoj iz Prage. — Winterstern iz Krnova. — Thurn iz Logatca. — Globočnik iz Kranja. — Verehitz iz Sevnice. — dr. Jagodic iz Trziča. — Pauk iz Ljubljane. — Rauter iz Hörberg-a. — Bauer, Fiemotono, Seidl, Lloyd, Massek iz Trsta. — Bachmann iz Curiha. — Hermann iz Pulja.

Pri **Mattéu**: Lauterstein, Sternfeld, Richter, Schwarz, Just z Dunaja. — Abeles, Goldschidt iz Trsta. — Casper, Stalzer iz Kočevja. — Lackner iz Crnomlja. — Grantar iz Ribnice. — Makes iz Celja. — Seifert iz Brna. — Virag z Reke. — Clažon iz Begunj.

Pri **bavarskem dvoru**: Erker, Tromposch iz Kočevja. — Sandri, Pintar iz Kamnika. — Schandl iz Blagovice. — Flis iz Škofje Loke.

Pri **Južnem kolodvoru**: Kapsch iz Hreljina. — Zalokar iz Strug. — Pölz, Bernhard, Eyger in Fröhlich z Dunaja.

Pri **avstrijskem caru**: Srakar iz Opatije. — Ozbič iz Celovca.

300 1

Pretužnim srcem naznanjara, da se je moj ljubljani sin

Stanko Kavčič

učence IV. razreda na vadnici

po dolgotrajni bolezni in prejemši na smrtni postelji prvo sv. obhajilo, v 11. letu svoje starosti preselil v boljši svet ter bil danes položen v rodbinski grob.

Ob jednom izrekan iskreno zahvalo vsem, kateri so predragemu rajncemu izkazali zadnjo svojo ljubezen z darovanimi veni in z udeležbo pri pogrebu, posebno pa še častitemu gospodu učitelju in ljubim součencem rajncega.

V Ljubljani, dné 22. majnika 1894.

Dr. Jakob Kavčič,
c. kr. drž. pravdnika namestnik.

Koverte s firmo

Katoliška Tiskarna

po nizkej ceni.

Nadaljevanje prostovoljne prodaje

Grajščina „Rakovnik“

pri zelenem hribu v Ljubljani

nadaljevala bode prostovoljno prodajo po kosi h

dné 28. maja 1894 ob 8 uri dopoldne

na lici mesta.

Na drobno prodalo se bode blizu

150 oral hribov, njiv in travnikov

kar se s tem daje na znanje.

296 (3-2)

Dunajska borza.

Dné 22. maja.

Papirna renta 5%, 16% davka	98 gld. 40 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	98 . 35 .
Zlata renta 4%, davka prosta	120 . 75 .
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	97 . 95 .
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	998 . — .
Kreditne akcije, 160 gld.	352 . 75 .
London, 10 funtov strl.	125 . 2b .
Napoleonor (20 fr.)	9 . 95 1/2 .
Cesaraki cekini	5 . 90 .
Nemških mark 100	61 . 32 1/2 .

Dné 21. maja.

Ogerska zlata renta 4%	120 gld. 65 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	95 . 10 .
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	147 . — .
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	157 . 75 .
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	200 . — .
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 . 50 .
4% kranjsko deželno posojilo	97 . 60 .
Kreditne srečke, 100 gld.	198 . — .
St. Genois srečke, 40 gld.	70 . — .

4% srečke dunajske parobrodne družbe	142 gld. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	18 . 70 .
Rudolfove srečke, 10 gld.	22 . 50 .
Salmove srečke, 40 gld.	74 . — .
Waldsteinove srečke, 20 gld.	50 . — .
Ljubljanske srečke	25 . — .
Akcije angio-avstrijske banke, 200 gld.	151 . 80 .
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v	3040 . — .
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	104 . — .
Papirnih rubeljev 100	134 . 37 .

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka.

Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.